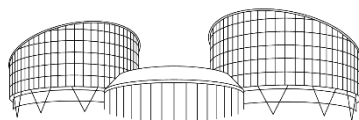

Tradus și revizuit de IER (<http://ier.gov.ro/>)

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

CAUZA BIVOLARU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI (NR. 2)

(Cererea nr. 66580/12)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

2 octombrie 2018

DEFINITIVĂ

02.01.2019

Hotărârea a rămas definitivă în temeiul art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Bivolaru împotriva României (nr. 2),

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Ganna Yudkivska, *președinte*,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Krzysztof Wojtyczek,
Egidijus Kūris,
Gabriele Kucsko-Stadlmayer,
Carlo Ranzoni,
Marko Bošnjak, *judcători*,

și Andrea Tamietti, *grefier adjunct de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 4 septembrie 2018,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 66580/12 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Gregorian Bivolaru, alias Magnus Aurlsson („reclamantul”), a sesizat Curtea la 8 octombrie 2012, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de N. Popescu, avocat în București, până la 25 iulie 2017, apoi de M. Mițu, avocat în București, începând cu 29 iulie 2017. În plus, a fost reprezentat de G. Thuan Dit Dieudonné, avocat în Strasbourg, pe parcursul întregii proceduri. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul se plânge în special de lipsa de echitate a procedurii penale desfășurate împotriva sa, de o atingere adusă dreptului său la respectarea vieții private, din cauza interceptării convorbirilor sale telefonice, și de imposibilitatea de a beneficia la nivel intern de o cale de atac efectivă pentru a denunța pretinsa atingere adusă dreptului său la respectarea vieții private.

4. La 13 octombrie 2015, capetele de cerere întemeiate pe art. 6 din Convenție referitoare la condamnarea reclamantului de către instanța de recurs, fără audierea în persoană a reclamantului și după achitarea acestuia din urmă pe fond și în apel, și referitoare la durata procedurii, precum și capetele de cerere întemeiate pe art. 8 din Convenție considerat singur și coroborat cu art. 13 din Convenție au fost comunicate Guvernului. Cererea a fost declarată inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere în conformitate cu art. 54 § 3 din Regulamentul Curții.

5. În urma abținerii doamnei Iulia Motoc, judecător ales să reprezinte România (art. 28 din Regulament), președinta l-a desemnat pe domnul

Krzysztof Wojtyczek în calitate de judecător *ad-hoc* (art. 26 § 4 din Convenție și art. 29 § 1 din Regulament).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în 1952. Părțile nu au informat Curtea cu privire la actualul loc de reședință al reclamantului.

7. Reclamantul este liderul unei mișcări cunoscute sub numele de „Mișcarea pentru Integrare Spirituală în Absolut” („MISA”). Înființarea și funcționarea MISA, precum și actele de urmărire penală efectuate de autoritățile naționale cu privire la unii dintre membrii MISA sunt descrise în cauzele *Amarandei și alții împotriva României* (nr. 1443/10, pct. 7-14, 26 aprilie 2016), *Mișcarea pentru Integrare Spirituală în Absolut împotriva României* [(dec.), nr. 18916/10, pct. 4-9, 2 septembrie 2014] și *Bivolaru împotriva României* (nr. 28796/04, pct. 8, 28 februarie 2017).

A. Începerea urmăririi penale împotriva reclamantului

8. Printr-o ordonanță din 12 martie 2004, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a dispus începerea urmăririi penale *in rem* pentru evaziune fiscală, crimă organizată și spălare de bani, infracțiuni care ar fi fost comise de către membri ai MISA. Ordonanța menționa informații cu privire la vânzarea de imagini pornografice pe internet de către membri ai MISA care ar fi acționat coordonați de reclamant.

9. La 18 martie 2004, mai mulți membri ai forțelor speciale ale poliției au percheziționat domiciliul a peste 16 membri ai MISA, printre care cel al reclamantului și al lui M.D., în vârstă de 17 ani la data faptelor. Cu ocazia acestor percheziții, anumiți membri ai MISA au fost victimele brutalității poliției (a se vedea, pe această temă, *Amarandei și alții*, citată anterior, pct. 122-166).

10. În aceeași zi, a fost audiată M.D., în calitate de martor, de către Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București timp de mai multe ore, fără a fi asistată de un avocat sau de un membru al familiei. Reieșea din declarația sa că reclamantul întreținuse raporturi sexuale cu ea în 2002. Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a calificat această declarație drept plângere penală împotriva reclamantului și a considerat că M.D. este partea vătămată în procedură.

11. În ziua următoare, M.D. și-a retras declarația și a depus o plângere pentru abuz în serviciu împotriva procurorului care o audiase, acuzându-l că o forțase să depună mărturie. Această plângere a fost respinsă la o dată

nespecificată în 2004 pe motiv că M.D. fusese audiată în calitate de martor și nu de parte vătămată.

12. În acest timp, la 16 martie 2004, mama lui M.D., audiată în calitate de martor, a declarat că fiica sa părăsise domiciliul familial plecând la București sub influența unor „persoane care practicau yoga” și că reclamantul îi furnizase diferite bunuri. Ea a repetat conținutul declarației din 22 martie 2004.

13. La 26 martie 2004, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a dispus începerea urmăririi penale împotriva reclamantului pentru acuzația de act sexual cu un minor și de perversiune sexuală.

14. La 28 martie 2004, reclamantul a fost reținut la frontieră când încerca să treacă în Ungaria venind din România.

15. La 29 martie 2004, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a informat reclamantul, în prezența a doi avocați aleși, că era acuzat de infracțiunile de act sexual cu un minor, de perversiune sexuală și de tentativă de trecere ilegală a frontierei. Procesul-verbal întocmit cu această ocazie menționa articolele de lege care pedepsesc aceste infracțiuni și conținea un rezumat al faptelor reproșate. Tot la 29 martie 2004, reclamantul a fost audiat în două rânduri de parchet, mai întâi în calitate de învinuit, apoi de inculpat, și a negat faptele de care era acuzat.

16. În aceeași zi, parchetul a dispus efectuarea expertizei medico-legale cu privire la M.D. La 1 aprilie 2004, aceasta, însoțită de avocat, s-a prezentat la Institutul de Medicină Legală din București pentru a se supune examenului medico-legal. S-a organizat o manifestație în același timp în fața acestei instituții de către membrii MISA, ceea ce ar fi făcut-o pe M.D. să refuze respectiva examinare. M.D. a declarat la parchet că se va supune examenului la o dată ulterioară, dar nu s-a mai prezentat.

17. În mai 2004, alte două persoane, M.A.A. și S.I., au depus plângeri penale împotriva reclamantului, pe care îl acuzau de act sexual cu un minor; aceste plângeri au fost conexe la dosarul penal privind-o pe M.D.

18. Între timp, de la 30 martie până la 1 aprilie 2004, reclamantul fusese plasat în arest preventiv pe motiv că existau indicii permițând bănuiala că acesta săvârșise infracțiunile de act sexual cu un minor, perversiune sexuală și tentativă de trecere ilegală a frontierei. După punerea în libertate, nu a mai fost găsit de autorități și a fost reprezentat în procedura care a urmat de unul sau mai mulți avocați aleși. Pentru mai multe detalii cu privire la reținerea, detenția și punerea în libertate a reclamantului, este necesar să se facă trimitere la hotărârea *Bivolaru împotriva României* (citată anterior, pct. 25-50).

B. Plecarea reclamantului în Suedia

19. La o dată neprecizată și în circumstanțe necunoscute, reclamantul a plecat în Suedia, unde, la 24 martie 2005, a depus o cerere de azil politic.

20. La 11 și la 15 aprilie 2005, Ministerul de Interne din România a formulat două cereri de extrădare a reclamantului având în vedere cauza penală privind infracțiunile cu caracter sexual menționate mai sus.

21. La 21 octombrie 2005, Curtea Supremă din Suedia a respins aceste cereri pe motiv că, date fiind convingerile sale ce decurg din activitățile din cadrul MISA, reclamantul risca să fie persecutat în cazul extrădării către România.

22. La 2 ianuarie 2006, autoritățile suedeze au eliberat reclamantului un permis de ședere permanent ca refugiat, precum și o nouă identitate.

23. La 10 februarie 2007, reclamantul a primit documente oficiale care îi permiteau să călătorească în calitate de refugiat, în temeiul Convenției de la Geneva din 1951 privind statutul refugiaților. Pașaportul eliberat reclamantului purta mențiunea „valabil în toate statele, cu excepția României”.

C. Procedura penală împotriva reclamantului

24. Prin rechizitoriul din 13 august 2004, parchetul l-a trimis pe reclamant în judecată în lipsă în fața Tribunalului București pentru acuzațiile de act sexual cu un minor, de perversiune sexuală și de corupție sexuală – infracțiuni prevăzute la art. 198 alin. (2) și alin. (3), art. 201 alin. (3) și alin. (3-1) și art. 202 alin. (3) C. pen. în vigoare la momentul faptelor –, precum și pentru acuzațiile de trafic de persoane, pedepsit de Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane („Legea nr. 678/2001”) și de trecere ilegală a frontierei, prevăzută de art. 70 alin. (1) din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României („OUG nr. 105/2001”).

25. Prin același rechizitoriu, F.M.M., o persoană cu care locuise M.D., și F.F.Z., care l-ar fi ajutat pe reclamant să traverseze ilegal frontiera, au fost trimiși în judecată, respectiv pentru acuzația de corupție sexuală – infracțiune prevăzută la art. 202 alin (1) coroborat cu art. 41 alin. (3) C. pen. – și pentru acuzația de trafic de migranți – infracțiune prevăzută la art. 71 alin. (1) din OUG nr. 105/2001 modificată prin art. 29 din Legea nr. 39/2003.

26. M.D. era parte vătămată în procedură, iar M.A.A. și S.I. s-au constituit părți civile.

27. Prin hotărârea din 24 noiembrie 2004, Înalta Curte de Casație și Justiție („Înalta Curte”) a dispus să se transmită dosarul la Tribunalul Sibiu, admitând astfel o cerere a reclamantului.

1. Procedura în primă instanță

28. La 13 ianuarie 2005, dosarul a fost înregistrat pe rolul Tribunalului Sibiu.

29. Reclamantul, reprezentat de avocatul său ales, a fost citat la două adrese la București și, prin afișare, la adresa primăriei localității sale de domiciliu.

30. În perioada februarie - aprilie 2005, cauza a fost amânată de trei ori din pricina lipsei citării corecte a părții vătămate și a neprezentării unor martori.

31. La 11 mai 2005, Tribunalul Sibiu a fost informat că reclamantul se afla în Suedia. Cauza a fost amânată de patru ori din pricina lipsei citării corecte a reclamantului, a cărui adresă din Suedia nu era cunoscută. La 9 noiembrie 2005, printr-o încheiere, instanța a luat notă că avocatul reclamantului preciza, la cererea sa, adresa clientului său din străinătate și solicita comunicarea acolo a tuturor actelor de procedură.

32. Cauza a fost amânată ulterior de patru ori din lipsă de procedură legată de prezentarea părții civile M.A.A., care trebuia citată în Japonia, și din cauza neprezentării martorilor. La solicitarea instanței, M.A.A. a precizat adresa unui nou domiciliu, în România, pentru a fi citată.

33. La 31 mai 2006, cauza a fost amânată pentru lipsa citării legale a reclamantului, confirmarea de primire a citării acestuia în Suedia fiind returnată instanței cu mențiunea „nu mai locuiește la adresă”. Avocatul reclamantului a fost invitat de instanță să precizeze „într-un termen rezonabil” o altă adresă la care putea să fie citat clientul său.

34. De la 11 iulie 2006 până la 11 aprilie 2007, Tribunalul Sibiu a suspendat judecata pentru a permite Curții Constituționale să examineze excepția de neconstituționalitate ridicată de persoana interesată privind dispozițiile Legii nr. 678/2001, excepție respinsă de respectiva instanță.

35. La 11 aprilie 2007, cauza a fost amânată din cauza lipsei de procedură în legătură cu citarea reclamantului, care își avea reședința în Suedia. Parchetul a solicitat amânarea la o dată ulterioară, pentru a-l putea cita pe reclamant în Suedia, și cauza a fost amânată pentru 28 iunie 2007.

36. Ulterior, cauza a fost amânată de patru ori din cauza unui viciu de procedură referitor la citarea reclamantului și a lui F.M.M. sau a neprezentării martorilor, pentru care nu a fost respectată procedura mandatului de aducere. La 4 februarie 2008, Tribunalul Sibiu a cerut poștei să ia măsurile necesare, riscând o sancțiune, cu scopul de a comunica de urgență actele de procedură reclamantului în Suedia.

37. La 17 martie 2008, cei doi avocați ai reclamantului au susținut că procedura de citare a clientului lor în Suedia în vederea înfățișării era viciată, pe motiv că acesta nu primise citația pentru ședință în termenul prevăzut la art. 177 alin. (8¹) C. proc. pen., și anume cu cel târziu 40 de zile înainte de data respectivei ședințe (mai jos, pct. 102). Parchetul a răspuns că alegerea domiciliului persoanei interesate în străinătate avea ca scop tergiversarea și că procesele penale trebuiau desfășurate cu celeritate. Instanța a amânat cauza pentru 14 mai 2008 pentru a permite buna desfășurare a procedurii de citare a reclamantului.

38. La ședința din 11 iulie 2008, unul dintre avocații reclamantului și unii martori au cerut amânarea procedurii din cauză că se aflau în concedii. Avocații părții vătămate și ai inculpaților au solicitat amânarea cauzei la o dată după 30 septembrie 2008. Instanța a amânat cauza pentru 3 octombrie 2008.

39. Prin urmare, cauza a fost amânată de trei ori pentru lipsă de procedură în legătură cu înfățișarea părții civile M.A.A., care trebuia citată din nou în Japonia, și pe motivul neprezentării unor martori, care trebuia să fie citați cu mandat de aducere.

40. La 9 februarie 2009, reclamantul, prin intermediul avocatului, a prezentat instanței cererile sale de probe.

41. La 17 aprilie 2009, cauza a fost amânată pentru a permite citarea legală a părții civile M.A.A. și pentru ca reclamantul să poată depune la dosar o înregistrare care conținea declarația sa privind faptele imputate.

42. La 19 iunie 2009, avocatul reclamantului a depus la dosar o înregistrare video cuprinzând declarația clientului său însoțită de transcriere, declarație în care persoana interesată își prezenta poziția față de acuzațiile formulate împotriva sa. Pentru a-și justifica absența de la proces, reclamantul a făcut referire la respingerea de către Curtea Supremă din Suedia a cererii de extrădare formulate de România și a precizat că această respingere se întemeia pe riscul ca el să sufere persecuții grave din partea autorităților române pe motivul convingerilor sale (supra, pct. 21). Își susținea totodată nevinovăția în raport cu faptele pentru care era urmărit penal.

43. În cursul ședinței din aceeași zi, instanța a vizionat înregistrarea în prezența părților și a avocaților.

44. De asemenea, instanța a audiat-o pe M.D. în acea zi.

45. În aceeași ședință, tot prin intermediul avocatului său, reclamantul a cerut instanței să dispună ca parchetul să depună la dosar mandatele emise pe numele său pentru a autoriza interceptarea conversațiilor sale telefonice. Parchetul a arătat că respectivele documente erau clasate „secret de stat”, că trebuiau respectate regulile privind protecția documentelor clasificate și că numai un reprezentant al instanței putea beneficia de acces la acest tip de informații. Mandatele nu au fost depuse la dosar.

46. La 14 septembrie 2009, cauza a fost amânată având în vedere mișcarea de protest a magistraților din România. Ulterior, în timpul următoarelor două ședințe, au fost administrate probe și cauza a fost amânată o dată pentru vicii de procedură. Dezbaterile pe fond au avut loc la 26 martie 2010.

47. La 23 aprilie 2010, avocatul reclamantului a depus la dosar o altă înregistrare conținând concluziile clientului său pe fondul cauzei, cât și transcrierea acestora.

48. Prin hotărârea din aceeași zi, instanța a pronunțat achitarea reclamantului de acuzațiile de act sexual cu un minor, de perversiune sexuală și de trafic de persoane săvârșite asupra persoanei M.D. și de act sexual cu un minor săvârșit asupra persoanei S.I. În plus, a dispus încetarea procesului ca

urmare a intervenției prescripției răspunderii în cazul infracțiunilor de corupție sexuală săvârșită asupra lui M.D., de act sexual cu un minor săvârșită asupra lui M.A.A. și de trecere ilegală a frontierei.

2. Procedura apelului

49. Parchetul a declarat apel împotriva sentinței Tribunalului Sibiu.

50. La 28 februarie 2011, reclamantul a făcut cunoscut curții de apel refuzul său de a face o declarație suplimentară. În plus, prin intermediul avocatului, a depus la dosar propriile concluzii scrise, care implicau o analiză a probelor instrumentate în cauză, precum și opinia sa în legătură cu motivele punerii sale sub acuzare și a cerut ca apelul parchetului să fie respins.

51. Prin decizia din 14 martie 2011, Curtea de Apel Alba Iulia a respins apelul parchetului și a confirmat sentința pronunțată în primă instanță.

3. Procedura recursului

52. Parchetul a formulat recurs împotriva deciziei curții de apel.

53. La 15 decembrie 2011, reclamantul a depus la dosar, prin avocații săi, o declarație prin care informa Înalta Curte că dorea să nu ofere declarații suplimentare și prin care își susținea nevinovăția.

54. Prin decizia din 12 aprilie 2012, făcând referire la art. 385⁹ alin. 17² și 385¹⁵ alin. 2 lit. d) C. proc. pen. și la art. 6 din Convenție, Înalta Curte a admis recursul parchetului și a casat decizia pronunțată în apel pe motiv că în speță s-a făcut o greșită aplicare a legii. Aceasta a făcut trimitere la poziția instanțelor inferioare cu privire la admiterea, ca probe, a înregistrărilor telefonice și la procedura audierii anumitor martori protejați.

55. Înalta Curte a observat în decizia sa că, pentru a se conforma jurisprudenței Curții, trebuia să examineze direct probele instrumentate, având în vedere că reclamantul fusese achitat în prima instanță și în apel, și că trebuia să examineze fondul cauzei. Arăta că „are obligația de a dispune măsuri pozitive pentru a clarifica aspectele cu caracter esențialmente faptic invocate prin calea de atac și pentru a le oferi inculpaților posibilitatea de a se apăra”.

56. În ședințele succesive, Înalta Curte a audiat martorii citați în cauză, precum și pe M.D.

a) Comisia rogatorie

57. La 13 iulie 2012, unul dintre avocații reclamantului a cerut Înaltei Curți să-l audieze pe reclamant prin comisie rogatorie în Suedia. Înalta Curte a cerut reclamantului să prezinte documentele care atestau statutul său de refugiat în Suedia.

58. La 3 septembrie 2012, reclamantul a depus la dosar documente în acest sens. Înalta Curte a cerut autorităților române să confirme statutul de refugiat în Suedia al reclamantului. Neprimind răspuns, a adresat direct Consiliului

suedez al imigrării o cerere de informații privind statutul de refugiat și adresa reclamantului din Suedia.

59. Pentru ședința din 21 noiembrie 2012 în fața Înaltei Curți, autoritățile suedeze au trimis informațiile astfel solicitate. În aceeași ședință, Înalta Curte l-a întrebat pe reclamant dacă accepta să fie audiat prin videoconferință, precizând în același timp că scopul acestei modalități de audiere era să asigure percepția directă a declarației persoanei în cauză.

60. La 12 decembrie 2012, făcând referire la art. 178 alin. (9) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, reclamantul a precizat că audierea prin videoconferință nu se putea face fără consimțământul acestuia. A declarat că nu era de acord să fie audiat prin videoconferință și că dorea să fie interogată prin comisie rogatorie.

61. La 18 decembrie 2012, Înalta Curte a admis cererea reclamantului de audiere prin comisie rogatorie. A transmis autorităților suedeze, prin Ministerul Justiției din România, o cerere de asistență juridică și o listă cu întrebările de adresat reclamantului. Preciza în cererea sa că aceasta avea un caracter urgent, dat fiind că speța era pendinte în fața instanțelor judecătorești din România din 2005.

62. La 26 februarie 2013, autoritățile suedeze au informat Înalta Curte că nu au putut executa comisia rogatorie la termenul indicat, și anume înainte de 20 februarie 2013. Înalta Curte le-a comunicat prin urmare data unei noi audieri și a insistat asupra necesității de a efectua comisia rogatorie. La 22 martie 2013, autoritățile suedeze au informat Înalta Curte că nu au putut executa comisia rogatorie la termenul impus de aceasta.

63. La 11 aprilie 2013, Înalta Curte a cerut autorităților suedeze motivele pentru care comisia rogatorie nu fusese încă executată la 3 luni după cererea sa inițială și dacă întârzierea era provocată de conduita reclamantului sau de procedura prevăzută de legea suedeză în materie.

64. La 30 aprilie 2013, Ministerul de Justiție din Suedia a informat Înalta Curte că întârzierea se datora procedurii suedeze, că nu era imputabilă reclamantului și că acesta din urmă nici nu fusese contactat încă. A arătat, de asemenea, că nu se putea executa comisia rogatorie la termenul stabilit de instanța supremă română și că era imposibil să estimeze termenul necesar pentru aceasta.

65. La 9 mai 2013, Înalta Curte a cerut autorităților suedeze detalii despre motivele neconstituirii comisiei rogatorii, subliniind că faptele de care era acuzat fuseseră comise în 2000, cauza era pendinte în fața instanțelor penale române din 2005, iar procedura era avansată. Observând că toate documentele fuseseră transmise autorităților suedeze de la începutul anului 2013, a cerut de altfel constituirea cu seriozitate și de urgență a comisiei rogatorii.

66. La 23 mai 2013, Biroul Național Eurojust (Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală) din Regatul Suediei a informat Înalta Curte că biroul Procurorului general se ocupă de cauză, precizând în același timp că sarcina nu este ușoară, dat fiind că guvernul

suedez respinsese deja o cerere cu privire la reclamant în 2006. Nu a furnizat niciun termen al constituirii comisiei rogatorii.

67. Înalta Curte a adresat o scrisoare autorităților suedeze, arătând că acestea aveau un comportament incomprehensibil în constituirea comisiei rogatorii. Adăuga că cererea din 2006 privea o cerere de extrădare a reclamantului, și nu o cerere de audiere prin comisie rogatorie. La acest punct, preciza că respectivul act de procedură fusese solicitat chiar de reclamant și că reprezenta unul dintre ultimele acte de procedură permițând soluționarea definitivă a cauzei.

68. La 31 mai 2013, Ministerul de Justiție din Suedia a precizat că Biroul procurorului general nu luase încă o decizie cu privire la cererea de asistență judiciară, că dosarul trebuia supus unei evaluări și că aceasta lua timp din cauza necesității ca alte autorități suedeze să culegă informații. A menționat, de asemenea, că o decizie cu privire la cererea de asistență judiciară va fi luată cel mai devreme în toamna anului 2013 și că, dacă cererea era admisă, dosarul va fi încredințat unui parchet responsabil cu soluționarea acesteia.

69. Prin încheierea din 6 iunie 2013, după o ședință ținută în prezența avocaților reclamantului, Înalta Curte a considerat că nu mai era potrivit să aștepte răspunsul autorităților suedeze cu privire la audierea persoanei în cauză prin comisie rogatorie. Pentru a-și fundamenta decizia, a arătat următoarele:

„[...] în raport de răspunsurile autorităților suedeze din care rezultă nu doar că nu se poate oferi un orizont de timp în care această probă să fie efectuată, ci este dubitabilă însăși efectuarea ei [...] și ținând cont de faptul că solicitarea a fost făcută în urmă cu 6 luni, urmează a reveni asupra măsurii dispuse anterior în sensul audierii inculpatului Gregorian Bivolaru și a aprecia că nu se impune a se aștepta un răspuns al autorităților din Regatul Suediei în această privință.”

Această hotărâre nu poate fi supusă unui recurs specific.

70. În aceeași ședință, Înalta Curte a admis cererea avocaților reclamantului de a atașa la dosar probe circumstanțiale și a amânat cauza pentru 14 iunie 2013.

b) Interceptarea convorbirilor telefonice

71. La solicitarea Înaltei Curți de a depune la dosar mandatele emise pentru interceptarea convorbirilor telefonice ale reclamantului, Parchetul a clasificat cele trei mandate emise pe numele acestuia la 13 noiembrie 2002 și la 11 februarie și 9 mai 2003 și le-a depus la dosarul cauzei.

72. Examinând legalitatea mandatelor, Înalta Curte a constatat că fuseseră emise de procuror în conformitate cu Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României („Legea nr. 51/1991”) în vigoare la momentul faptelor. Referindu-se la hotărârea *Dumitru Popescu împotriva României (nr. 2)* (nr. 71525/01, 26 aprilie 2007), a arătat că, deși Legea nr. 51/1991 nu recunoștea art. 8 din Convenție și nu permitea protejarea unui reclamant împotriva arbitrarului autorităților, folosirea înregistrărilor ca probă de către judecătorul

național nu priva partea în cauză de un proces echitabil. A constatat că, în circumstanțele cauzei, înregistrările puteau constitui probe.

c) Hotărârea pronunțată în cadrul procedurii recursului

73. La 13 iunie 2013, reclamantul a reiterat cererea de audiere prin comisie rogatorie și a depus la dosar probe circumstanțiale.

74. La ședința din 14 iunie 2013, avocații reclamantului și cei ai inculpatului F.F.Z., au solicitat ca inculpata F.M.M. să fie reaudiată. Înalta Curte a respins cererea.

75. Dezbaterile au avut loc în fața Înaltei Curți. Poziția reclamantului a fost apărută de doi avocați aleși de acesta din urmă.

76. Prin decizia definitivă din 14 iunie 2013, în temeiul probelor la dosar (declarații ale martorilor, înscrisuri, înregistrările convorbirilor), Înalta Curte a condamnat reclamantul la o pedeapsă de șase ani de închisoare pentru act sexual cu un minor, infracțiune săvârșită împotriva M.D. În schimb, l-a achitat pentru infracțiunile de trafic de persoane comisă împotriva M.D., de act sexual cu un minor comisă împotriva S.I. și de perversiune sexuală comisă împotriva M.D. În plus, a dispus încetarea procesului ca urmare a intervenției prescripției în ceea ce privea infracțiunile de act sexual cu un minor comisă împotriva M.A.A., de corupție sexuală comisă împotriva M.D. și de trecere ilegală a frontierei.

77. În decizia sa, examinând dacă reclamantul fusese audiat în timpul procedurii, Înalta Curte a reținut următoarele: persoana în cauză fusese audiată la începutul urmăririi penale; după punerea sa în libertate nu se mai prezentase la proces; transmisese propriile declarații către instanțele inferioare; precizase, înainte ca recursul să fie declarat admisibil, că nu voia să facă declarații suplimentare în fața Înaltei Curți; la judecarea pe fond a recursului, nu consimțise să fie audiat prin videoconferință, iar procedura de audiere prin comisie rogatorie eșuase. Înalta Curte a motivat decizia de a nu urma această procedură astfel:

„Având în vedere intervalul foarte mare de timp scurs de la data la care [Înalta Curte] a adresat cererea autorităților suedeze, incertitudinea privind un răspuns pozitiv din partea acestora și lipsa unei justificări cu privire la durata acestei proceduri (se invocă dificultatea cauzei, existența unei cereri anterioare respinse – probabil în legătură de cererea de extrădare respinsă anterior – fără să se constate că nu este vorba despre o nouă cerere de extrădare, ci de una de audiere a inculpatului, doar pentru a obține răspunsuri la anumite întrebări), dar și lipsa unui termen în care cererea (admisă eventual) se va concretiza în audierea inculpatului; toate aceste elemente, care pun sub semnul îndoielii voința reală a autorităților suedeze de a acorda asistență judiciară autorităților omoloage ale statului român, membru al Uniunii Europene, împreună cu stadiul foarte avansat al procedurii de reexaminare pe fond a cauzei (noua administrare a probelor fiind aproape încheiată) și cu foarte lungă durată a procedurii penale (dosarul este pendinte în fața instanțelor interne din 2005 pentru infracțiuni presupus a fi fost săvârșite între 2000 și 2004), au determinat Înalta Curte, în ședința din 6 iunie 2013, să revină asupra admiterii cererii de audiere prin comisie rogatorie, admisă la 18 decembrie 2012.”

78. La 17 iunie 2013, instanța a emis un mandat european de arestare pe numele reclamantului în vederea executării pedepsei cu închisoarea de șase ani aplicată prin decizia definitivă din 14 iunie 2013 a Înaltei Curți.

D. Acțiunea în răspundere civilă delictuală

79. Între timp, la 1 iunie 2012, în temeiul art. 998, art. 999 și art. 1000 alin. (3) C. civ., în vigoare la momentul faptelor și art. 8 și art. 13 din Convenție, reclamantul a sesizat Judecătoria de sector competentă din București („judecătoria”) cu o acțiune în răspundere civilă delictuală împotriva statului, reprezentat de Ministerul Finanțelor, și împotriva Parchetului de pe lângă Înalta Curte pentru a denunța lipsa de legalitate a mandatelor emise la 13 noiembrie 2002 și la 9 mai 2003 și a ascultărilor telefonice și pentru a solicita repararea prejudiciului pe care susținea că l-a suferit prin aceste înregistrări.

80. Reclamantul solicita 20 000 euro (EUR) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral. În această privință, explica faptul că mandatele de interceptare a convorbirilor sale telefonice, care fuseseră emise, în opinia sa, în mod ilegal și arbitrar, i-au cauzat un prejudiciu grav întrucât aduseseră atingere exercitării dreptului său la respectarea vieții private și că înregistrările astfel obținute ar fi fost folosite în constituirea dosarului penal împotriva sa. Adăuga faptul că interceptarea convorbirilor sale îi provocase un prejudiciu psihic de necontestat și un puternic sentiment de nesiguranță, date fiind și persecuțiile pe care le-ar fi suferit în regimul comunist.

81. Prin sentința din 15 ianuarie 2013, judecătoria a respins acțiunea. Judecând recursul formulat de reclamant, prin decizia din 29 ianuarie 2014, Tribunalul București a casat sentința menționată anterior și a retrimis cauza la judecătoria.

82. Prin sentința din 27 ianuarie 2015, instanța a respins acțiunea ca neîntemeiată. Reclamantul a formulat recurs.

83. Prin decizia definitivă din 23 iunie 2015, Tribunalul București, sesizat cu judecarea recursului reclamantului, a admis acțiunea acestuia. După ce a constatat că mandatele emise pe numele reclamantului erau întemeiate pe Legea nr. 51/1991 și că fusese examinată de Curte compatibilitatea acesteia cu Convenția în cauza *Dumitru Popescu (nr. 2)* (citată anterior) și după ce a reamintit criteriile stabilite de Curte în respectiva cauză, instanța a hotărât că mandatele de autorizare a interceptării convorbirilor persoanei în cauză aduseseră atingere dreptului acestuia la respectarea vieții sale private. A reținut că reclamantul nu beneficiase de garanțiile cu privire la păstrarea și distrugerea înregistrărilor și că la momentul realizării acestora nu exista o autoritate independentă care ar fi putut să certifice realitatea și fiabilitatea lor. Instanța a concluzionat că ingerința în exercitarea dreptului reclamantului la respectarea vieții private nu era proporțională cu scopul urmărit, și anume apărarea securității naționale.

84. În ceea ce privește cuantumul reparației urmând a fi acordată, considerând că, în sine, constatarea încălcării art. 8 din Convenție constituia o reparație echitabilă suficientă pentru prejudiciul moral suferit de reclamant, instanța i-a acordat acestuia din urmă o sumă simbolică de 1 leu românesc (RON, adică aproximativ 0,30 EUR). Pentru a justifica decizia privind suma despăgubirii pentru prejudiciul moral, instanța a prezentat următorul raționament:

„În ceea ce privește existența pretinsului prejudiciu moral, acesta reiese chiar din nerespectarea dreptului la viața privată protejat de art. 8 din Convenție, instanța reținând legătura de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciul suferit de reclamant.

În acest context, instanța consideră că acțiunea în justiție [...] este întemeiată și trebuie [...] soluționată, obligând statul român, prin Ministerul de Finanțe, să plătească reclamantului suma de 1 leu (RON) pentru prejudiciul moral.

Sunt necesare unele clarificări în ceea ce privește stabilirea sumei despăgubirii pentru prejudiciul moral în prezenta cauză.

Astfel, faptul de a acorda 1 leu pentru prejudiciul moral are, în mod evident, o valoare simbolică, întărind efectul deciziei prin care se soluționează acțiunea din cauza încălcării dreptului la viața privată.

În acest context, faptul de a admite acțiunea și constatarea încălcării îi oferă reclamantului o reparație suficientă pentru prejudiciul moral suferit, neexistând nicio legătură de cauzalitate între faptele de la originea încălcării constatate și suma solicitată de persoana în cauză, care nu a fost susținută în vreun fel și nu poate fi evaluată.

În consecință, circumstanțele specifice ale speței, comportamentul reclamantului – care se sustrăsese anchetei penale și condamnării pronunțate de instanțele române –, circumstanța că vinovăția persoanei în cauză a fost stabilită în cadrul procedurii penale pe baza tuturor probelor administrate, și nu numai pe baza înregistrărilor contestate, nu justifică acordarea sumei solicitate de persoana în cauză cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, întrucât această cale de atac nu este pusă la dispoziția unei părți ca mijloc de îmbogățire, ci ca mijloc de a obține o reparație echitabilă pentru prejudiciul suferit ca urmare a încălcării dreptului la viața privată.”

E. Evoluția ulterioară a faptelor

1. Extradarea în România a reclamantului

85. La 26 februarie 2016, reclamantul a fost prins la Paris pe când circula sub o identitate falsă.

86. Prin hotărârea din 8 iunie 2016, Curtea de Apel Paris a dispus remiterea reclamantului autorităților judiciare române. Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Paris a subliniat mai întâi cele ce urmează:

„[...] decizia Regatului Suediei de a acorda [persoanei în cauză] statutul de refugiat politic la data la care România nu era încă membră a Uniunii Europene nu avea ca efect să impună Camerei de instrucție să refuze remiterea persoanei în cauză autorităților judiciare române, în temeiul dispozițiilor Convenției de la Geneva privind refugiații, în măsura în care un asemenea refuz ar fi în contradicție cu indicația, în sarcina autorității judiciare a [statului] membru de executare, de a refuza să execute un mandat de arestare

europăan dintr-un alt motiv decât cele enumerate în mod exhaustiv de neexecutare obligatorie prevăzute la art. 3 din decizia-cadru [din 2002 privind mandatul de arestare european] sau de neexecutare facultativă prevăzute la art. 4 și art. 4 bis din decizia-cadru [...]”.

87. În continuare, dat fiind că avea de cercetat dacă existau motive obligatorii sau facultative de a refuza remiterea persoanei în cauză autorităților române, Curtea de Apel Paris s-a aplecat în mod deosebit asupra următoarelor aspecte: în primul rând, dacă se stabilise că mandatul european de arestare emis de autoritățile judiciare din România urmărea condamnarea reclamantului pentru opiniile sale politice sau dacă se putea aduce atingere situației sale din acest motiv, și, în al doilea rând, dacă reclamantul fusese condamnat în lipsă.

88. În ceea ce privește argumentul relativ la persecutarea persoanei în cauză pe motive politice legate de convingerile sale, Curtea de Apel Paris a reluat în mod amănunțit raționamentul prezentat de Curte în hotărârea *Amarandei și alții împotriva României* (nr. 1443/10, pct. 239-248, 26 aprilie 2016) pentru a declara în mod vădit nefondat un capăt de cerere întemeiat pe art. 9 și art. 14 din Convenție. În prezenta cauză, membrii MISA afirmău că erau supuși persecuțiilor, alături de liderul lor (și anume reclamantul din speță), pe motive legate de convingerile lor. Curtea concluzionase că în speță proba condamnării liderului MISA pe motivul opiniilor sale politice nu a fost raportată și că nu se stabilise că se putea aduce atingere situației sale din România din acest motiv.

89. Cu privire la condamnarea în lipsă a reclamantului, Curtea de Apel Paris a constatat că a fost reprezentat în procedură de avocatul său ales și de un al doilea consilier. Instanța a adăugat următoarele:

„[...] [că,] de la începutul procesului, [persoana în cauză] a fost citată la mai multe adrese în România și în Suedia, unde se refugiase, că citarea în ultima țară se făcuse prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire și că persoana semnase proba îndeplinirii procedurii de citare, că refuzase să se explice în fața judecătorilor săi prin videoconferință, că cererea sa de audiere prin comisie rogatorie fusese admisă [și] că pur și simplu din cauza inerției autorităților suedeze Înalta Curte renunțase la această audiere [...]”

90. Curtea de Apel Paris a constatat că în speță erau întrunite condițiile pentru a autoriza remiterea persoanei în cauză autorităților române.

91. A fost introdus recurs împotriva hotărârii din 8 iunie 2016; acesta a fost respins prin decizia din 12 iulie 2016.

92. La 22 iulie 2016, reclamantul a fost condus în România, unde a fost plasat în detenție.

2. Cererea reclamantului de redeschidere a procedurii penale

93. La 2 august 2016, în temeiul art. 466 din noul Cod de procedură penală („C. proc. pen.; infra, pct. 107) și art. 6 din Convenție, reclamantul a cerut Tribunalului Sibiu redeschiderea procesului care a dus la condamnarea sa prin

decizia definitivă a Înaltei Curți din 14 iunie 2013 (supra, pct. 76). A argumentat că procesul se desfășurase în lipsa sa și că nu fusese ascultat de Înalta Curte. A arătat că, la momentul procesului inițial, s-a aflat în imposibilitatea obiectivă de a participa la proces, ceea ce, în opinia sa, rezulta din decizia autorităților suedeze de a-i acorda statutul de refugiat, și că în niciun moment nu și-a manifestat fără echivoc intenția de a nu participa la proces. Explica faptul că se aflase într-o situație de forță majoră, fiind titularul unui pașaport cu mențiunea că era valabil în toate statele, cu excepția României (supra, pct. 23), și că ar fi suferit persecuții în cazul returnării în România.

94. Prin sentința din 11 noiembrie 2016, după examinarea probelor aflate la dosar, Tribunalul Sibiu a respins cererea de redeschidere a procesului. Pentru a se pronunța astfel, instanța a menționat că în conformitate cu art. 466 C. proc. pen., persoana condamnată care a mandatat un avocat să o reprezinte în proces nu se consideră judecată în lipsă, și că, în prezenta cauză, reclamantul fusese reprezentat de avocați aleși pe parcursul întregii proceduri, inclusiv în etapa urmăririi penale.

95. Tribunalul Sibiu a indicat apoi că, deși soluționarea cauzei era sigură – dat fiind că reclamantul fusese reprezentat la proces de avocați –, urma să răspundă și afirmațiilor reclamantului că acesta se aflase într-o imposibilitate obiectivă de a participa la proces ținând seama de statutul său de refugiat. În această privință, instanța a reținut că, prin hotărârea din 21 octombrie 2005, Curtea Supremă din Suedia respinsese cererea de extrădare a reclamantului formulată de autoritățile române. A apreciat că trebuia totuși să țină seama și de hotărârea din 8 iunie 2016 a Curții de Apel Paris (supra, pct. 86 – 90), care examinase situația reclamantului și considerase că nu se putea reține că acesta fusese condamnat din cauza opiniilor sale politice și nici că exista riscul ca la întoarcerea sa în România reclamantul să fie supus unor persecuții pe motivul convingerilor sale. De altfel, a subliniat că, în hotărârea sa *Amarandei și alții* (citată anterior, pct. 239 și 244), Curtea declarase în mod vădit nefondat capătul de cerere al membrilor MISA întemeiat pe art. 9 și art. 14 din Convenție, după ce constatase că acțiunile agenților statului nu urmăriseră un scop discriminatoriu care să aducă atingere dreptului persoanelor în cauză de a-și exprima convingerile. Instanța a considerat că, în speță, deși reclamantul obținuse statutul de refugiat, nu se confruntase cu un caz de forță majoră care să îl împiedice să revină în România, iar înapoierea sa nu depinsese decât de propria intenție.

96. Tribunalul Sibiu a reținut și faptul că reclamantul nu fusese în imposibilitatea de a informa instanțele din România despre imposibilitatea de a participa la proces, ci că, dimpotrivă, le prevenise, în declarațiile sale, că nu avea intenția să se prezinte personal la proces. Instanța a constatat, prin urmare, că reclamantul nu se afla nici în a doua situație prevăzută la art. 466 alin. (2) C. proc. pen. (supra, pct. 107).

97. Tribunalul Sibiu a examinat în continuare dacă, în lumina jurisprudenței Curții, reclamantul se afla într-o situație care ar fi impus redeschiderea procedurii. În această privință, instanța a menționat că din dosar reieșea clar că reclamantului îi fuseseră notificate acuzațiile penale formulate împotriva sa și că a fost reprezentat în procedură de avocații săi, cu care colaborase în mod permanent și efectiv. Instanța a adăugat că reclamantul, care transmisese declarațiile sale scrise sau înregistrate pe casetă video, prin avocați, pentru a fi depuse la dosar, nu solicitase niciodată amânarea procesului invocând imposibilitatea de a se prezenta în fața instanței și că ceruse diferitelor instanțe să examineze cauza pe baza probelor din dosar indicând că nu se va prezenta în persoană. Instanța a menționat și faptul că reclamantul ceruse să fie audiat prin comisie rogatorie, dar că această modalitate de audiere nu permitea asigurarea unui contact direct între completul de judecată și inculpat. A subliniat că reclamantul avusese posibilitatea de a fi audiat prin videoconferință, dar că acesta nu consimțise la această modalitate de audiere. Pentru instanță, aceste elemente dovedeau că reclamantul avusese cunoștință de proces și că a renunțat în mod neechivoc la dreptul de a compărea în instanță.

98. Reclamantul a formulat apel împotriva sentinței, invocând, între altele, faptul că nu fusese ascultat de Înalta Curte. Susținea că autoritățile suedeze îl consiliaseră să nu-și dea consimțământul pentru a fi audiat prin videoconferință astfel încât viața și integritatea sa fizică să nu fie puse în pericol. În această privință, arăta că fusese agresat în 2005 în cursul detenției sale din Suedia, că după repunerea sa în libertate în această țară primise scrisori de amenințare, că autoritățile suedeze îi spusese atunci că nu erau în măsură să-i asigure protecție permanentă și că i-au cerut să semneze o declarație prin care se angaja să fie prudent și să-și asigure protecția împotriva unor abuzuri eventuale.

99. Acesta a adăugat că, în cauza *Amarandei și alții* (citată anterior), statul român fusese condamnat pentru abuzuri comise de agenții săi asupra membrilor MISA, ceea ce în opinia sa era o dovadă că temerile sale de a fi persecutat în România erau întemeiate.

100. Prin decizia definitivă din 8 martie 2017, Curtea de Apel Alba Iulia a respins apelul reclamantului și a confirmat temeinicia sentinței din 11 noiembrie 2016. Aceasta a adăugat că afirmațiile reclamantului potrivit cărora autoritățile suedeze îl sfătuiseră să nu accepte videoconferința din motive de siguranță proprie nu erau susținute de probe. A mai arătat că nu existau nici probe care să demonstreze că actele de agresiune comise asupra persoanei reclamantului și amenințările primite se datorau sau erau în legătură cu autoritățile române sau cu persoane interesate în prezenta cauză.

3. Punerea în libertate a reclamantului

101. La 13 septembrie 2017, reclamantul a fost liberat condiționat.

II. DREPTUL INTERN ȘI INTERNAȚIONAL RELEVANT

A. Dispozițiile Codului de procedură penală

102. Articolele relevante ale Codului de procedură penală, așa cum erau în vigoare în timpul procedurii erau redactate după cum urmează:

Art. 177

„(8¹) La stabilirea termenului pentru înfățișarea [...] inculpatului aflat în străinătate, se ține seama de normele internaționale aplicabile în relația cu statul pe teritoriul căruia se află [...] inculpatul, iar în lipsa unor asemenea norme, de necesitatea ca citația în vederea înfățișării să fie primită cel mai târziu cu 40 de zile înainte de ziua stabilită pentru înfățișare.”

Art. 385⁹

„Hotărârile sunt supuse casării în următoarele cazuri: [...]

17². când hotărârea este contrară legii sau când prin hotărâre s-a făcut o greșită aplicare a legii;”

Art. 385¹⁴

„(1) (1¹) Cu ocazia judecării recursului, instanța este obligată să procedeze la ascultarea inculpatului prezent, potrivit dispozițiilor cuprinse în Partea specială, titlul II, capitolul II [Judecata în primă instanță], atunci când acesta nu a fost ascultat la instanțele de fond și apel, precum și atunci când aceste instanțe nu au pronunțat împotriva inculpatului o hotărâre de condamnare.”

Art. 385¹⁵

„Instanța, judecând recursul, pronunță una din următoarele soluții: [...]

2. admite recursul, casând hotărârea atacată și: [...]

d) dispune rejudecarea de către instanța de recurs [...]

Art. 385¹⁶

„Când instanța de recurs casează hotărârea și reține cauza spre rejudecare potrivit art. 385¹⁵ pct. 2 lit. d), se pronunță prin decizie și asupra probelor ce urmează a fi administrate, fixând termen pentru rejudecare. La termenul fixat pentru rejudecare, instanța este obligată să procedeze la ascultarea inculpatului prezent, potrivit dispozițiilor cuprinse în Partea specială, titlul II, capitolul II, atunci când acesta nu a fost ascultat la instanțele de fond și apel, precum și atunci când aceste instanțe nu au pronunțat împotriva inculpatului o hotărâre de condamnare.”

B. Dispozițiile legale naționale și internaționale privind cooperarea judiciară internațională în materie penală

103. Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală („Legea nr. 302/2004”), așa cum era în vigoare la momentul procedurii inițiale care a dus la condamnarea reclamantului, prevedea la

art. 171 că asistența judiciară internațională includea activități precum comisia rogatorie și audierea prin videoconferință.

104. Conform aceleiași legi, comisia rogatorie internațională în materie penală consta în împuternicirea pe care o autoritate judiciară a statului solicitant o acordă unei autorități din alt stat cu scopul ca aceasta să îndeplinească, în locul și în numele său, unele activități judiciare privitoare la un anumit proces penal (art. 173). Audierea inculpatului putea face obiectul unei comisii rogatorii [art. 174 alin. (1) lit. a)].

105. Art. 178 din Legea nr. 302/2004 reglementa audierile prin videoconferință. Declarațiile inculpatului aflat în străinătate puteau fi luate prin videoconferință atunci când era inoportun sau imposibil pentru acea persoană să se înfățișeze personal pe teritoriul României [art. 178 alin. (1)]. Cererea de audiere prin videoconferință trebuia să precizeze motivul pentru care persoana care trebuia audiată nu putea fi prezentă personal [art. 178 alin. (3)]. Audierea se efectua direct de către autoritatea judiciară competentă a statului solicitant sau sub coordonarea acesteia, potrivit legii sale interne [(art. 178 alin. (6) lit. c)]. Art. 178 alin. (9) din aceeași lege prevedea că dispozițiile privind audierile prin videoconferință se pot aplica și în cazul audierii învinuiților sau inculpaților, „dacă persoana în cauză consimte” și dacă există un acord în acest sens între autoritățile judiciare române și cele ale statului solicitant.

106. Art. 9 din al doilea Protocol adițional la Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală și art. 10 din Convenția cu privire la asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene privind audierea prin videoconferință sunt citate în hotărârea *Marcello Viola împotriva Italiei* [nr. 45106/04, pct. 23 și 24, CEDO 2006-XI (extrase)].

C. Dispozițiile Noului Cod de procedură penală privind redeschiderea unui proces penal

107. Art. 466 din noul C. proc. pen., în vigoare din 1 februarie 2014, are următorul conținut în părțile relevante în speță:

„(1) Persoana condamnată definitiv care a fost judecată în lipsă poate solicita redeschiderea procesului penal în termen de o lună din ziua în care a luat cunoștință, prin orice notificare oficială, că s-a desfășurat un proces penal împotriva sa.

(2) Este considerată judecată în lipsă persoana condamnată care nu a fost citată la proces și nu a luat cunoștință în niciun alt mod oficial despre acesta, respectiv, deși a avut cunoștință de proces, a lipsit în mod justificat de la judecarea cauzei și nu a putut încunoștința instanța. Nu se consideră judecată în lipsă persoana condamnată care și-a desemnat un apărător ales ori un mandatar, dacă aceștia s-au prezentat oricând în cursul procesului, și nici persoana care, după comunicarea, potrivit legii, a sentinței de condamnare, nu a declarat apel, a renunțat la declararea lui ori și-a retras apelul.”

D. Dispozițiile legale privind interceptările telefonice

108. Dispozițiile relevante în speță ale Legii nr. 51/1991 și ale Codului de procedură penală aplicabile în materie de interceptare a convorbirilor telefonice, în vigoare la momentul faptelor, sunt citate în cauzele *Dumitru Popescu (nr. 2)* (citată anterior, pct. 41, 44 și 45) și *Bucur și Toma împotriva României* (nr. 40238/02, pct. 55 și urm., 8 ianuarie 2013).

109. Esențialul legislației generale în materie de răspundere civilă delictuală, și anume art. 998-1000 C. civ., în vigoare la momentul faptelor, este descris în hotărârile *Iambor împotriva României (nr. 1)* (nr. 64536/01, pct. 142, 24 iunie 2008) și *Pantea împotriva României* [nr. 33343/96, pct. 153, CEDO 2003-VI (extrase)].

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 DIN CONVENȚIE

110. Reclamantul afirmă că nu a beneficiat de un proces echitabil pe motiv că a fost condamnat de instanța de recurs fără să fi fost ascultat personal de aceasta și după ce fusese achitat pe fond și în apel. În plus, denunță durata procedurii penale, pe care o consideră nerezonabilă. În scrisoarea din 1 august 2017, se plânge în plus că a fost judecat în lipsă în procedura penală încheiată prin decizia din 14 iunie 2013 a Înaltei Curți și că i s-a refuzat redeschiderea procesului de către instanțele interne. Invocă art. 6 din Convenție, ale cărui părți relevante în speță sunt redactate după cum urmează:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea echitabilă [...] într-un termen rezonabil [...] a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. [...]

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

a. să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;

b. să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

c. să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

d. să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

[...]”

A. Cu privire la admisibilitate

1. Despre afirmațiile reclamantului cu privire la judecarea sa în lipsă

111. Reclamantul se plânge în plus că a fost judecat în lipsă în procedura penală care a dus la condamnarea sa prin decizia din 14 iunie 2013 a Înaltei Curți. Explică faptul că nu a renunțat niciodată la dreptul de a participa la proces, dar că s-a aflat în imposibilitatea obiectivă de a participa. În această privință, menționează statutul său de refugiat în Suedia, justificat în opinia sa de pericolul la care se expunea în România. Denunță, în plus, refuzul instanțelor interne de a redeschide procedura penală împotriva sa, precum și modul în care dreptul intern a fost interpretat și aplicat.

112. Curtea face trimitere la principiile consacrate în materie de condamnare în lipsă, prezentate în cauza *Sejdovic împotriva Italiei* [(MC), nr. 56581/00, pct. 81-95 și 99, CEDO 2006-II] și reamintite în cauza *Abdelali împotriva Franței* (nr. 43353/07, pct. 50, 11 octombrie 2012). Condamnarea în lipsă desemnează o decizie judiciară pronunțată la finalul unui proces desfășurat în absența persoanei condamnate. Reamintește în special că, atunci când nu este vorba despre un inculpat notificat în persoană, renunțarea la a compărea și a se apăra nu poate fi dedusă din simpla calitate de „latitante” (care se sustrage justiției), bazată pe o prezumție lipsită de un temei factual suficient. Acestea fiind spuse, Curtea nu poate totuși exclude că anumite fapte învederate pot demonstra fără echivoc că acuzatul știe că există o procedură penală îndreptată împotriva sa și cunoaște natura și cauza acuzației și că nu are intenția de a lua parte la proces sau înțelege să se sustragă urmăririi penale (a se vedea și *Hu împotriva Italiei*, nr. 5941/04, pct. 54, 28 septembrie 2006).

113. În speță, Curtea constată că reclamantului i-au fost notificate acuzațiile penale formulate împotriva sa (supra, pct. 15 și 18). În plus, persoana în cauză a fost reprezentată în procedură de avocații pe care îi mandatase și cu care a menținut un contact permanent pentru pregătirea apărării sale (supra, pct. 39, 42, 45, 47, 50 și 53). De aceea, Curtea apreciază că faptele învederate demonstrează fără echivoc că persoana în cauză știa că împotriva sa fusese îndreptat un proces penal. Reclamantul considera că se află în imposibilitatea obiectivă, în opinia sa din cauza calității sale de refugiat în Suedia, de a se prezenta fizic la proces. Prin urmare, numai acest fapt nu permite Curții să considere că persoana în cauză a fost condamnată în lipsă, din moment ce fusese informată în mod corespunzător cu privire la procedura de care avea cunoștință pe deplin și fusese reprezentată de avocați aleși. Nu a existat în speță nici negarea justiției, cauza fiind judecată pe fond și persoana în cauză a avut acces la toate căile de atac prevăzute în dreptul intern, indiferent de prezența fizică a acesteia la proces (a se vedea, *a contrario* și *mutatis mutandis*, *Poitrimol împotriva Franței*, 23 noiembrie 1993, pct. 37-38, seria A nr. 277-A).

114. În cele din urmă, Curtea acordă importanță faptului că sistemul judiciar românesc permitea redeschiderea unei proceduri atunci când

inculpatul fusese judecat în lipsă (supra, pct. 107 ; a se vedea, pentru o situație contrară, *Hu*, citată anterior, pct. 57). În speță, instanța sesizată de reclamant cu o cerere de redeschidere a examinat în detaliu motivele prezentate de acesta și a expus argumente logice și care nu cuprindeau niciun element arbitrar înainte de a respinge cererea (supra, pct. 94-97).

115. Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din Convenție.

2. Cu privire la celelalte capete de cerere întemeiate pe art. 6 § 1 din Convenție

116. Constatând că aceste capete de cerere cu privire la condamnarea reclamantului, pentru prima dată, de Înalta Curte fără audierea în persoană de către această instanță, precum și cu privire la durata procedurii nu sunt în mod vădit nefondate în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate, Curtea le declară admisibile.

B. Cu privire la fond

1. Cu privire la condamnarea de către instanța de recurs fără audierea în persoană, de către aceasta, a reclamantului și după achitarea acestuia din urmă pe fond și în apel

a) Argumentele părților

i. Reclamantul

117. Reclamantul susține că, potrivit dreptului intern, odată admis recursul, Înalta Curte avea obligația să se asigure că are percepția directă și imediată a probelor instrumentate, inclusiv declarația persoanei inculpate.

118. Făcând referire la art. 178 alin. (9) din Legea nr. 302/2004, arată că audierea prin videoconferință nu putea fi realizată fără consimțământul său și că legea nu impunea unei persoane acuzate să ofere motivele care justificau refuzul.

119. Reclamantul consideră în continuare că situația sa este similară celei a reclamantului din cauza *Constantinescu împotriva României* (nr. 28871/95, CEDO 2000-VIII). Susține că prezența la dezbateri a persoanei judecate este primordială pentru a garanta dreptul acesteia de a fi ascultată, de a controla corectitudinea declarațiilor sale și de a le compara cu declarațiile victimelor sau ale martorilor. Arată că, în speță, a cerut de trei ori, prin avocați, să fie ascultat prin comisie rogatorie, ceea ce dovedea că nu renunțase la dreptul său de a fi audiat. Aduge că Înalta Curte nu a precizat în niciun moment cum ar fi putut fi prezent pentru a face o declarație având statut de refugiat. În cele din urmă, precizează că Înalta Curte a renunțat să-l asculte prin comisie rogatorie și consideră că, astfel, a adus atingere echității procedurii în

ansamblul său, cu atât mai mult cu cât acesta și-a susținut constant nevinovăția.

120. Reclamantul declară că se afla în imposibilitatea obiectivă de a participa la proces, ceea ce, în opinia sa, rezultă din decizia autorităților suedeze de a-i acorda statutul de refugiat: precizează că ar fi fost expus persecuțiilor în România pe motivul convingerilor sale. Arată că atât campania de presă dusă împotriva sa, cât și diferitele acte de agresiune și amenințările care l-au vizat dovedesc că temerile sale erau întemeiate. Pentru reclamant, constatările Curții privind încălcarea art. 3, art. 5 și art. 8 din Convenție pentru toți sau o parte din membrii MISA în hotărârea *Amarandei și alții* (citată anterior) demonstrează, de asemenea, că temerile sale erau justificate.

ii. Guvernul

121. Guvernul susține că prezenta cauză este diferită de cauza *Constantinescu* (citată anterior) prin aceea că, în speță, pe de o parte, Înalta Curte nu ar fi refuzat niciodată să asculte în persoană reclamantul sau pe avocații acestuia și, pe de altă parte, reclamantul însuși ar fi decis să nu se prezinte în fața instanțelor referindu-se la statutul său de refugiat. Guvernul indică și faptul că, spre deosebire de cauza *Constantinescu* (citată anterior), Înalta Curte a putut cunoaște poziția reclamantului prin intermediul avocaților acestuia, care ar fi fost prezenți la ședințele în fața respectivei instanțe și ar fi fost audiați.

122. Guvernul arată în continuare că reclamantul a refuzat să fie audiat prin videoconferință, fără să ofere o justificare, acest mod de audiere fiind conform acestuia singurul capabil să compenseze, într-o anumită măsură, „lipsa caracterului imediat” cauzată de absența fizică a persoanei în cauză. Arată că reclamantul a cerut să fie ascultat prin comisie rogatorie după ce inițial renunțase să facă declarații, cu toate că, în general, un asemenea mod de audiere nu ar corespunde mărturiei făcute în persoană de inculpat. Adaugă faptul că, în cererea sa, persoana în cauză se limitase să se plângă în general de omisiunea Înaltei Curți de a proceda la ascultarea sa prin comisie rogatorie, și aceasta, după spusele Guvernului, fără a demonstra concret în ce mod pretinsa omisiune a influențat caracterul echitabil al procedurii.

123. Guvernul arată că reclamantul depusese la dosar declarații înregistrate, că instanțele de grad inferior au vizionat aceste documente și că toate au fost depuse la dosar în fața Înaltei Curți.

124. Guvernul mai arată că în final, cererea de redeschidere a procedurii formulate de reclamant a fost examinată și respinsă de instanțele naționale competente și că acestea au ținut seama în această privință de jurisprudența Curții (supra, pct. 95).

b) Motivarea Curții*i. Principiile aplicabile*

125. Curtea reamintește că dreptul la un proces echitabil consacrat de art. 6 § 1 din Convenție nu permite nicio derogare. Totuși, definiția acestei noțiuni nu poate fi supusă unei reguli unice și invariabile, ci dimpotrivă este în funcție de circumstanțele proprii fiecărei cauze. Atunci când examinează un capăt de cerere formulat în temeiul art. 6 § 1, Curtea trebuie să stabilească, în esență, dacă procesul penal a avut în general un caracter echitabil [a se vedea, printre altele, *Schatschaschwili împotriva Germaniei* (MC), nr. 9154/10, pct. 101, CEDO 2015 și *Ibrahim și alții împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 50541/08 și alte 3, pct. 250, CEDO 2016].

126. Curtea reamintește că înfățișarea în instanță a acuzatului este de o importanță fundamentală în interesul unui proces penal echitabil și just [*Hermi împotriva Italiei* (MC), nr. 18114/02, pct. 58, CEDO 2006-XII], ca urmare atât a dreptului respectivului de a fi ascultat, cât și a necesității de a controla corectitudinea afirmațiilor sale și de a le confrunța cu declarațiile victimei, ale cărei interese trebuie protejate, dar și cu cele ale martorilor (*Sejdovic*, citată anterior, pct. 92).

127. Înfățișarea în persoană a acuzatului nu are totuși aceeași importanță decisivă în apel ca în prima instanță. Modalitățile de aplicare a art. 6 din Convenție în apel depind de particularitățile procedurii: trebuie să se țină seama de întregul proces desfășurat în ordinea juridică internă și de rolul instanței de apel [*Kashlev împotriva Estoniei*, nr. 22574/08, pct. 38, 26 aprilie 2016 și *Marcello Viola împotriva Italiei*, nr. 45106/04, pct. 54, CEDO 2006-XI (extrase)].

128. În fața unei instanțe de apel care se bucură de plenitudine de jurisdicție, art. 6 din Convenție nu garantează în mod necesar dreptul la o ședință publică și nici, în cazul în care are loc o astfel de ședință, dreptul de a asista personal la dezbateri (*Constantinescu*, citată anterior, pct. 54). Pe de altă parte, atunci când o instanță de apel este sesizată cu o cauză în fapt și în drept și studiază în ansamblu problema vinovăției sau a nevinovăției, aceasta nu poate, din motive de echitate a procesului, să se pronunțe asupra acestor chestiuni fără aprecierea directă a mărturiilor prezentate personal de inculpatul care susține că nu a săvârșit fapta considerată ca fiind infracțiune (a se vedea, de exemplu, *Ekbatani împotriva Suediei*, 26 mai 1988, pct. 32, seria A nr. 134, *Constantinescu*, citată anterior, pct. 55 și *Popovici împotriva Moldovei*, nr. 289/04 și 41194/04, pct. 68, 27 noiembrie 2007). Astfel stau lucrurile *a fortiori* în prezenta cauză, unde reclamantul a fost condamnat pentru prima dată în urma recursului formulat de parchet (a se vedea, de exemplu, *Popa și Tănăsescu împotriva României*, nr. 19946/04, pct. 52, 10 aprilie 2012).

129. Cu toate acestea, lipsa audierii inculpatului de către instanța penală, atunci când cadrul legislativ intern o permite, nu presupune automat că a fost

încălcat art. 6 § 1 din Convenție: demersurile întreprinse de autoritățile judiciare pentru audierea inculpatului și atitudinea respectivului în această privință sunt elemente care trebuie luate în considerare pentru a se pronunța asupra echității procedurii în ansamblu [a se vedea, în acest sens, *Rusu împotriva României* (dec.), nr. 6246/04, pct. 28-29, 31 august 2010, în care, după de a constatat că instanța care a statuat în recurs citase conform legii de șapte ori, fără succes, persoanele în cauză, Curtea a declarat inadmisibil capătul de cerere, menționând că „instanța de recurs utilizase toate mijloacele pe care le avea pentru a se asigura de înfățișarea reclamanților la dezbateri”; a se vedea, de asemenea, în acest sens, *Hernández Royo împotriva Spaniei*, nr. 16033/12, pct. 39, 20 septembrie 2016 și *Ivanciuc împotriva României* (dec.), nr. 18624/03, CEDO 2005-XI, unde Curtea a declarat inadmisibil un capăt de cerere similar după ce a constatat că reclamantul se dezinteresase total de proces, neprezentându-se la ședințele desfășurate în fața instanțelor interne și că nu se putea reproșa instanței nicio deficiență în procedura internă].

130. Reamintește, de asemenea, că nici litera, nici spiritul art. 6 din Convenție nu împiedică o persoană să renunțe în mod voluntar, explicit sau tacit, la garanțiile unui proces echitabil. Cu toate acestea, pentru a fi efectivă în raport cu Convenția, renunțarea la dreptul de a lua parte la ședința de judecată trebuie stabilită fără echivoc și trebuie să fie însoțită de un număr minim de garanții corespunzătoare importanței acesteia. Mai mult, trebuie să nu fie în contradicție cu niciun interes public important (*Sejdovic* citată anterior, pct. 86, *Kashlev* citată anterior, pct. 42 și *Medenica împotriva Elveției*, nr. 20491/92, pct. 55, CEDO 2001-VI).

131. Curtea reamintește că statele contractante se bucură de o mare libertate în alegerea mijloacelor adecvate care să permită sistemului lor judiciar respectarea imperativelor art. 6. Sarcina Curții este de a cerceta dacă prin calea urmată s-a ajuns, într-un anumit litigiu, la rezultate compatibile cu Convenția, având în vedere totodată circumstanțele specifice ale cauzei, precum și natura și complexitatea acesteia. Pe scurt, așa cum s-a arătat mai sus, Curtea trebuie să examineze dacă procesul a avut în ansamblu un caracter echitabil [*Ibrahim și alții*, citată anterior, pct. 250 și 251 și *Simeonovi împotriva Bulgariei* (MC), nr. 21980/04, pct. 113, CEDO 2017 (extrase)]. În cele din urmă, dacă se dorește garantarea unui proces echitabil acuzatului, toate dificultățile cauzate apărării de o limitare a drepturilor sale trebuie să fie compensate, în special prin garanții procedurale solide (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Schatschaschwili*, citată anterior, pct. 145).

ii. Aplicarea acestor principii în speță

132. Curtea reține poziția reclamantului, care se plânge exclusiv de faptul că nu a fost ascultat de Înalta Curte – instanța care l-a condamnat pentru prima dată, după ce fusese achitat în primă instanță și în apel: persoana în cauză

denunță mai exact refuzul celei mai înalte instanțe de a-l audia prin comisie rogatorie.

133. Curtea observă că în speță Înalta Curte era chemată să examineze cauza în fapt și în drept și să recurgă la o apreciere globală a vinovăției sau a nevinovăției reclamantului. Participarea celui din urmă la dezbateri și ascultarea sa în cadrul recursului erau ca urmare, în principiu, necesare în sensul Convenției (a se vedea, în acest sens, *Kashlev*, citată anterior, pct. 45 și *Hernández Royo*, citată anterior, pct. 34).

134. Cu toate acestea, Curtea constată că în această situație, reclamantul, care obținuse statutul de refugiat în Suedia, nu intenționa să participe fizic la procedura în instanța care statua în recursul său (a se compara cu *Constantinescu*, citată anterior, în care reclamantul fusese prezent la ședință): persoana în cauză obținuse în 2006 statutul de refugiat în Suedia, în urma respingerii de către Curtea Supremă din Suedia în 2005 a cererii de extradare care îl viza pe motivul unui risc de persecutare în România din cauza convingerilor sale (supra, pct. 21). Curtea poate, prin urmare, să înțeleagă că persoana în cauză nu intenționa să se înfățișeze în persoană pentru a depune mărturie în fața Înaltei Curți.

135. Astfel, trebuie subliniat că, deși absent fizic și deși informase Înalta Curte, cu ocazia examinării admisibilității cererii de recurs formulate de parchet, cu privire la intenția sa de a nu oferi declarații suplimentare (supra, pct. 53), persoana în cauză a cerut să fie audiată în cursul examinării pe fond a recursului, poziție pe care a păstrat-o până la încheierea procedurii (supra, pct. 73). În circumstanțele cauzei, nu se poate concluziona prin urmare că reclamantul a renunțat la dreptul de a fi audiat (spre deosebire de reclamantii din cauzele *Kashlev*, citată anterior, pct. 45 și *Hernández Royo*, citată anterior, pct. 39). De altfel, nu se poate reține că reclamantul s-a dezinteresat de proces (a se compara cu *Ivanciuc*, decizie citată anterior).

136. Astfel, Curtea trebuie să examineze dacă, în circumstanțele cauzei, Înalta Curte a acționat cu promptitudine și a utilizat toate mijloacele avute la dispoziție pentru a acorda reclamantului ocazia de a fi audiat. Cu privire la modul concret de a proceda la audierea reclamantului, Curtea ține cont de particularitățile speței, și anume imposibilitatea pretinsă de acesta din urmă de a se duce în România pentru a fi audiat de Înalta Curte.

137. În legătură cu aceasta, Curtea observă că, având în vedere neprezentarea fizică a reclamantului la proces, Înalta Curte a recurs la asistența judiciară internațională. În cadrul asistenței judiciare internaționale în materie penală, Legea nr. 302/2004 pune la dispoziția autorităților judiciare două căi în scopul audierii unui inculpat aflat în străinătate și care nu ar putea fi prezent personal: videoconferința și comisia rogatorie (supra, pct. 103 – 105).

138. În această privință, Curtea constată că Înalta Curte i-a propus reclamantului să fie interogat prin videoconferință – o formă de participare la procedură care nu este, în sine, incompatibilă cu noțiunea de proces echitabil

și public [*Sakhnovski împotriva Rusiei* (MC), nr. 21272/03, pct. 98, 2 noiembrie 2010 și *Marcello Viola*, citată anterior, pct. 67] – și că persoana în cauză, consiliată de avocații săi, a refuzat cu bună știință să fie audiată prin videoconferință pe motiv că legea internă îi permitea să nu-și dea consimțământul pentru o asemenea modalitate de audiere (supra, pct. 60).

139. Deși este adevărat că dreptul intern nu obliga persoana care refuza să-și dea consimțământul pentru audierea prin videoconferință la a-și justifica poziția, nu este totuși mai puțin adevărat că, în cauza de față – în care reclamantul reproșează instanței care a pronunțat condamnarea sa că nu îl audiase –, această modalitate de interogare putea fi, în opinia Curții, un mijloc potrivit pentru a asigura audierea directă și diligentă a persoanei în cauză de către Înalta Curte.

140. În continuare, Curtea observă că Înalta Curte a admis, de asemenea, cererea reclamantului de a fi audiat prin comisie rogatorie în Suedia, dar că, din cauza întârzierilor cu care autoritățile suedeze au examinat cererea de asistență judiciară și a lipsei de previzibilitate cu privire la momentul realizării posibile a unui astfel de interogatoriu, aceasta a decis să renunțe la ascultarea reclamantului (supra, pct. 69). Curtea constată într-adevăr că autoritățile suedeze, în conformitate cu probele aflate la dosar, încă de la începutul procedurii de comisie rogatorie, nu au oferit nicio explicație pentru nerespectarea termenelor succesive prevăzute de autoritățile române (supra, pct. 62 și 64). După aproximativ șase luni de schimburi între Înalta Curte și autoritățile suedeze competente (supra, pct. 61-68), examinarea cererii de asistență judiciară se afla tot în faza inițială și exista o nesiguranță atât privind rezultatul acesteia, cât și termenul în care, în cazul unui răspuns pozitiv, ar fi audiată persoana în cauză (supra, pct. 68). Or Înalta Curte a informat autoritățile suedeze despre caracterul urgent al solicitării sale, urgență justificată de timpul scurs de la comiterea faptelor de care este acuzat reclamantul, de durata procedurii și de evoluția procedurii (supra, pct. 61, 65 și 67). Pe de altă parte, Curtea reține că nicio eroare procedurală nu fusese opusă autorităților române de autoritățile suedeze în formularea cererii de asistență judiciară. Înalta Curte nu dispunea de alte mijloace de resortul său pentru a accelera procedura de comisie rogatorie.

141. În circumstanțele deosebite ale cauzei, Curtea acordă importanță faptului că Înalta Curte a expus motivele pentru care renunțase la audierea persoanei în cauză prin comisie rogatorie. Înalta Curte a menționat incertitudinea cu privire la soluționarea cererii sale de asistență judiciară și în ceea ce privește data eventuală a executării comisiei rogatorii (supra, pct. 69), precum și durata procedurii, în ansamblu, în instanțele din România (supra, pct. 76).

142. Ținând seama de durata examinării cererii de asistență judiciară, care, în lumina răspunsului autorităților suedeze (supra, pct. 68), nu prezenta perspective clare de succes, decizia Înaltei Curți de a nu mai respecta procedura aferentă, luată după mai multe apeluri adresate autorităților

suedeze, nu pare nerezonabilă, în opina Curții. În plus, Curtea constată că procedura penală era pendinte de mulți ani în fața instanțelor interne (infra, pct. 155 și 159). Curtea reamintește că a admis deja că respectivele considerații legate de judecarea într-un termen rezonabil și de necesitatea care rezultă a unei soluționări rapide a cauzelor înscrise pe rolul instanțelor judiciare puteau fi luate în calcul la stabilirea faptului dacă dezbaterile publice corespundeau unei nevoi după judecarea în primă instanță (a se compara cu *Marcello Viola*, citată anterior, pct. 70). De aceea, Curtea apreciază că Înalta Curte a făcut demersuri rezonabile pentru a oferi reclamantului ocazia de a fi ascultat de o comisie rogatorie.

143. De asemenea, Curtea evidențiază că, spre deosebire de cauza *Constantinescu*, prezenta speță se caracterizează prin faptul că Înalta Curte a putut cunoaște poziția reclamantului prin intermediul avocaților acestuia, care au fost prezenți la examinarea recursului parchetului și au dezbătut cauza în fața acesteia (supra, pct. 74 și 75; a se vedea, de asemenea, *Titei împotriva României* [(dec.) nr. 1691/03, 23 mai 2006]. Avocații au fost în mod constant și pe toată durata procedurii în contact cu reclamantul și au susținut efectiv interesele clientului lor. La fel, Curtea constată că, în vreme ce la 6 iunie 2013, în prezența avocaților reclamantului, Înalta Curte renunțase la audierea acestuia prin comisie rogatorie (supra, pct. 69), la 13 iunie 2013, acesta a perseverat în cererea sa de a fi audiat prin comisie rogatorie (supra, pct. 73), fără a cere să fie audiat altfel. Or persoana în cauză, care era reprezentată de avocați aleși, în mod rezonabil ar fi putut prevedea consecințele posibile ale cererii sale.

144. Curtea constată în sfârșit că, deși nu oferise nicio explicație, în cadrul procedurii inițiale, pentru refuzul de a fi audiat prin videoconferință, reclamantul a afirmat, în cadrul procedurii având ca obiect redeschiderea procesului său, că fusese sfătuit în acest sens de autoritățile suedeze (supra, pct. 98). Or, ca și Curtea de Apel Alba Iulia (supra, pct. 100), Curtea evidențiază că aceste afirmații nu au fost susținute de niciun element de probă.

145. În lumina celor de mai sus, Curtea apreciază că Înalta Curte a depus toate eforturile care în mod rezonabil erau de așteptat din partea acesteia în cadrul juridic existent pentru a asigura audierea persoanei în cauză și că nu i se poate reproșa lipsa de diligență.

146. Prin urmare, nu a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție cu acest titlu.

2. Referitor la durata procedurii penale

a) Argumentele părților

i. Reclamantul

147. Reclamantul apreciază că nici complexitatea cauzei, nici comportarea sa nu justifică durata procedurii. Arată că nu există nicio obligație legală care să impună alegerea, în materie de procedură, a domiciliului în țara în care se

desfășoară procesul. Adaugă că judecătorul constituțional a admis cererea sa și că, prin urmare, nu i se poate reproșa că a ridicat o excepție de neconstituționalitate.

148. Reclamantul consideră că autoritățile naționale sunt singurele responsabile de durata procedurii penale desfășurate împotriva sa, pe care o numește irațională. În această privință, precizează că procedura a fost pendinte timp de 5 ani în fața Tribunalului Sibiu și că amânările cauzei erau datorate unor erori comise în administrarea sistemului judiciar.

ii. Guvernul

149. Guvernul susține că durata procedurii se datorează complexității cauzei și conduitei părților.

150. În privința complexității cauzei, face referire la natura acuzațiilor aduse reclamantului, la circumstanțele audierii unora dintre părți – audieri care ar fi fost efectuate în timpul manifestațiilor din fața instanțelor – și la primirea de amenințări de către președintele completului de judecată al Înaltei Curți, înainte ca această instanță să pronunțe hotărârea. Adaugă că au fost ascultați mai mult de 35 de martori pe durata procedurii penale – de Tribunalul Sibiu, apoi de Înalta Curte – și că una dintre părțile civile a locuit în străinătate în timpul desfășurării procesului.

151. Cu privire la conduita părților, Guvernul arată că, după punerea în libertate la 1 aprilie 2004, reclamantul nu a mai fost găsit la niciuna dintre adresele sale cunoscute de autoritățile române și că a fost trimis în judecată în lipsă. Arată, totodată, că durata procedurii a fost prelungită din necesitatea de a cita reclamantul în străinătate. În plus, prezintă faptul că ceilalți inculpați și părțile civile au acționat în mod coordonat în cadrul procedurii, având în vedere că scopul lor ar fi fost apărarea intereselor reclamantului.

b) Motivarea Curții

152. Curtea reține că procedura penală îndreptată împotriva reclamantului a început la 28 martie 2004, când acesta a fost reținut, și că s-a încheiat prin pronunțarea deciziei definitive din 14 iunie 2013 a Înaltei Curți, când fondul cauzei a fost soluționat definitiv. Se observă că, în speță, procedura penală a durat așadar 9 ani, două luni și două săptămâni aproximativ pentru trei grade de jurisdicție.

153. Curtea reamintește că, pentru aprecierea caracterului rezonabil al duratei unei proceduri, se ține seama de circumstanțele cauzei și, în baza criteriilor consacrate de jurisprudența sa, având în vedere în special complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și cel al autorităților competente, precum și miza litigiului pentru persoanele în cauză [a se vedea, printre multe altele, *Frydlender împotriva Franței* (MC), nr. 30979/96, pct. 43, CEDO 2000–VII].

154. Cu titlu preliminar, Curtea dorește să precizeze că nu poate ignora contextul tensionat în care se desfășurase procedura, mai cu seamă pe durata

cercetării și a urmăririi penale, actele de procedură fiind adesea amânate din cauza manifestațiilor realizate de simpatizanții MISA (supra, pct. 16).

155. Curtea constată că în speță, cauza a fost pendinte aproximativ cinci ani și trei luni în fața Tribunalului Sibiu până la pronunțarea de către această instanță a hotărârii pe fond.

156. Curtea ține seama de faptul că, întrucât reclamantul avea reședința în străinătate, trebuiau aplicate norme procedurale specifice pentru citarea la proces (supra, pct. 37), ceea ce a contribuit la prelungirea procedurii. Cu toate acestea, deși anumite perioade au fost necesare autorităților române pentru identificarea locului în care se afla persoana în cauză, din încheierea din 9 noiembrie 2005 reiese că, atunci când a fost audiat în această privință, avocatul reclamantului a comunicat Tribunalului Sibiu adresa clientului său din străinătate (supra, pct. 31).

157. Curtea mai remarcă faptul că numeroase amânări au fost necesare în fața Tribunalului Sibiu pentru lipsă de citare legală (supra, pct. 30), în special în ceea ce privește partea civilă M.A.A. (supra, pct. 32 și 39), și pe motiv că procedura mandatului de aducere nu fusese utilizată conform legii (supra, pct. 36 și 39). Deși este adevărat că instanța în cauză a încercat să accelereze comunicarea actelor de procedură (supra, pct. 36 *in fine*), nu este totuși mai puțin adevărat că statul este răspunzător pentru acțiunile întreprinse de orice instituție a sa, și nu numai de organele judiciare (*Martins Moreira împotriva Portugaliei*, 26 octombrie 1988, pct. 60, seria A nr. 143).

158. În ceea ce privește, în sfârșit, durata procedurii în apel și în recurs, Curtea consideră că aceasta s-a desfășurat cu diligență. Totodată, durata procedurii în primă instanță a avut un impact hotărâtor asupra duratei procedurii, în ansamblu, care, în speță, este nerezonabilă.

159. De aceea, ținând seama de cele de mai sus, Curtea consideră că durata procedurii penale în ansamblul său a fost nerezonabilă și că este imputabilă autorităților naționale. Prin urmare, a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție în ceea ce privește durata procedurii.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 8 DIN CONVENȚIE

160. Reclamantul se plânge de interceptarea convorbirilor sale telefonice, pe care o consideră ilegală, și denunță o atingere adusă dreptului său la respectarea vieții private. Acesta invocă art. 8 din Convenție, redactat după cum urmează:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admisă ingerința unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care respectiva ingerință este prevăzută de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța

publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și a libertăților altora.”

A. Argumentele părților

1. Guvernul

161. Guvernul apreciază că reclamantul nu se mai poate considera victimă a încălcării dreptului la respectarea vieții private pe motivul interceptării convorbirilor sale telefonice. Arată, totodată, că reclamantul a omis să informeze Curtea despre pronunțarea sentinței din 23 iunie 2015 a Tribunalului București, informație esențială - potrivit Guvernului - pentru soluționarea cauzei, ceea ce ar constitui un abuz de dreptul de recurs individual.

162. Cu privire la lipsa calității de victimă a persoanei în cauză, Guvernul consideră că, în cazul în care constatarea unei încălcări a art. 8 din Convenție nu este decât implicită în decizia din 14 iunie 2013 a Înaltei Curți, în sentința sa din 23 iunie 2015, Tribunalul București a menționat în mod expres că interceptarea convorbirilor telefonice realizată în temeiul Legii nr. 51/1991 adusesse atingere dreptului reclamantului la respectarea vieții sale private.

163. Cu privire la reparația acordată, Guvernul susține că soluția reținută de Tribunalul București este similară celei adoptate de Curte în cauza *Dumitru Popescu (nr. 2)* (citată anterior) și în cauze recente referitoare la interceptarea comunicațiilor și la măsurile de supraveghere, în care Curtea ar fi hotărât că însăși constatarea încălcării reprezenta o reparație echitabilă suficientă pentru prejudiciul moral [*Szabó și Vissy împotriva Ungariei*, nr. 37138/14, pct. 98, 12 ianuarie 2016 și *Roman Zakharov împotriva Rusiei* (MC), nr. 47143/06, pct. 312, CEDO 2015].

164. Adaugă că, deși în alte cauze similare Curtea a putut considera necesară acordarea unei despăgubiri pecuniare pentru prejudiciul moral suferit, trebuie ținut seama că evaluarea prejudiciului moral nu ar fi după reguli stricte și că instanța națională ar fi, în general, mai bine situată pentru o astfel de evaluare. Precizează că, în speță, Tribunalul București a indicat motivele pentru care a acordat o sumă simbolică pentru prejudiciul moral.

2. Reclamantul

165. Reclamantul se consideră în continuare victima încălcării art. 8 din Convenție. În această privință, oferă explicația că, deși Tribunalul București constatare încălcarea acestei prevederi, a făcut ca suma despăgubirii acordate cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral să depindă de comportamentul său și de vinovăția sa penală, și nu de lipsa de garanții a legii în cauză și de ingerința ilegală în exercitarea dreptului său la respectarea vieții private denunțate de el. Reclamantul consideră că, în general, demnitatea unei persoane nu trebuie protejată doar atunci aceasta suferă de afecțiuni fizice sau

psihice grave. În opinia sa, existența unui prejudiciu moral la o persoană victimă a nerespectării de către o autoritate publică a unui drept recunoscut de legislația națională nu poate fi respinsă *ab initio* pe motivul lipsei de probe, ci, din contră, trebuie prezumată într-un mod rezonabil, având în vedere existența faptului ilicit în sine.

166. Reclamantul afirmă că, într-o cauză similară, instanțele interne au acordat părții reclamante aproximativ 11 574 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral și că, în cauza *Balteanu împotriva României* (nr. 142/04, 16 iulie 2013), Curtea a acordat reclamantilor 4 500 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral după ce a constatat încălcarea art. 8 din Convenție pe motivul interceptării ilegale a convorbirilor telefonice.

167. Reclamantul consideră nu numai că reparația alocată în cauza sa este derizorie și tardivă, dar și că motivarea reținută de Tribunalul București permite concluzia că această instanță a recunoscut formal încălcarea art. 8 din Convenție.

B. Motivarea Curții

168. Curtea reamintește că, în primul rând, autoritățile naționale sunt cele care trebuie să remedieze o pretinsă încălcare a Convenției. Așadar, o decizie sau o măsură favorabilă reclamantului nu este, în principiu, suficientă pentru a-i retrace calitatea de „victimă” decât dacă autoritățile naționale au recunoscut, în mod explicit sau în esență, și apoi au reparat încălcarea Convenției [*Kurić și alții împotriva Sloveniei* (MC), nr. 26828/06, pct. 259-260, CEDO 2012 (extrase), *Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano împotriva Italiei* (MC), nr. 38433/09, pct. 81, CEDO 2012 și *O’Keeffe împotriva Irlandei* (MC), nr. 35810/09, pct. 115, CEDO 2014 (extrase)]. Prin urmare, Curtea are sarcina să verifice, pe de o parte, dacă a existat o recunoaștere de către autoritățile naționale, cel puțin în esență, a încălcării unui drept protejat de Convenție și, pe de altă parte, dacă reparația oferită poate fi considerată corespunzătoare și suficientă [*Scordino împotriva Italiei (nr. 1)* (MC), nr. 36813/97, pct. 193, CEDO 2006-V].

169. În cazul de față, Curtea observă că reclamantul a sesizat instanțele interne cu o acțiune în răspundere civilă delictuală, în cadrul căreia, prin sentința definitivă din 23 iunie 2015, Tribunalul București a recunoscut în mod expres încălcarea dreptului său la respectarea vieții private din cauza interceptării convorbirilor sale telefonice. Astfel, în speță este îndeplinită prima condiție impusă de jurisprudența Curții cu privire la calitatea de victimă.

170. În ceea ce privește reparația încălcării constatate, Curtea reamintește că aceasta trebuie să fie adecvată și suficientă. Aceasta depinde de circumstanțele cauzei, având în vedere în special natura încălcării Convenției, aflată în discuție [*Gäffen împotriva Germaniei* (MC), nr. 22978/05, pct. 116, CEDO 2010 și *Shishanov împotriva Republicii Moldova*, nr. 11353/06,

pct. 106, 15 septembrie 2015]. De altfel, Curtea a avut deja ocazia de a arăta că respectiva calitate de „victimă” a unui reclamant poate depinde de suma indemnizației care, după caz, i-a fost acordată la nivel național, sau cel puțin de posibilitatea de a solicita și obține reparația pentru prejudiciul suferit, ținând seama de situația pe care o reclamă în fața Curții, și că această constatare se aplică, *mutatis mutandis*, plângerilor de încălcare a art. 8 [*Kurić și alții*, citată anterior, pct. 262 și *Scordino (nr. 1)*, citată anterior, pct. 202].

171. Curtea reține că, în speță, Tribunalul București a acordat reclamantului o sumă simbolică de 1 RON cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral. În acest scop, acesta a făcut referire, între altele, la fapte ulterioare înregistrărilor, aferente procedurii penale (supra, pct. 84). Curtea nu poate împărtăși abordarea instanței naționale cu privire la acest aspect: ingerința în exercitarea dreptului reclamantului la respectarea vieții private și a corespondenței sale, din cauza unei legi care nu îndeplinea cerințele art. 8 din Convenție, este independentă de evoluția ulterioară a procesului penal al persoanei interesate.

172. Rămâne însă faptul că, deși suma acordată reclamantului este extrem de mică, pentru pronunțarea sentinței sale, Tribunalul a urmat, de asemenea, îndeaproape jurisprudența Curții relevantă în materie. Într-adevăr, instanța a menționat și a adoptat abordarea Curții în hotărârea *Dumitru Popescu (nr. 2) împotriva României*, în care Curtea examinase dispozițiile Legii nr. 51/1991 în vigoare la momentul faptelor în contextul interceptării convorbirilor telefonice în România și a ajuns la constatarea încălcării (supra, pct. 83). În mod similar, pentru a se pronunța dacă se impunea o reparație, instanța a urmat raționamentul Curții din hotărârea respectivă privind necesitatea de a se acorda o sumă pentru prejudiciul moral și a precizat că simpla constatare a încălcării reprezintă o reparație echitabilă și suficientă [supra, pct. 84 ; *Dumitru Popescu (nr. 2)*, citată anterior, pct. 116].

173. Curtea observă și că, în cauze recente în care a constatat o încălcare a art. 8 din Convenție din cauza lipsei de conformitate a legii interne cu respectiva dispoziție, a hotărât că însăși constatarea încălcării reprezenta o reparație echitabilă suficientă pentru prejudiciul moral (*Szabó și Vissy*, citată anterior, pct. 98 și *Roman Zakharov*, citată anterior, pct. 312). Or, în prezenta cauză, instanțele interne au fost la rândul lor chemate să examineze conformitatea dreptului intern cu Convenția și au constatat că acesta contravenea art. 8 din Convenție.

174. Având în vedere cele de mai sus, deși suma acordată reclamantului de instanță era simbolică, Curtea apreciază că reparația stabilită astfel este, în speță, în acord cu propria jurisprudență în materie.

175. Dat fiind că instanțele interne au recunoscut și reparat încălcarea art. 8 din Convenție de care se plânge reclamantul în fața Curții, trebuie să fie admisă excepția ridicată de Guvern. Rezultă că acest capăt de cerere este incompatibil *ratione personae* cu dispozițiile Convenției în sensul art. 35 § 3 lit. a) și trebuie să fie respins în temeiul art. 35 § 4 din Convenție.

176. Ținând seama de această constatare, Curtea consideră că nu este necesară și examinarea excepției Guvernului întemeiată pe abuzul de dreptul reclamantului de recurs individual (supra, pct. 161).

III. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 8 DIN CONVENȚIE COROBORAT CU ART. 13 DIN CONVENȚIE

177. Reclamantul se plânge și că nu a beneficiat la nivel intern de o cale de atac efectivă care ar fi permis să se constate încălcarea dreptului său la respectarea vieții private, din cauza interceptării convorbirilor sale telefonice. Acesta invocă art. 13 din Convenție, redactat după cum urmează:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de [...] Convenție au fost încălcate are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

178. Guvernul contestă acest argument.

179. În speță, Curtea tocmai a constatat că reclamantul nu se mai poate pretinde victimă a încălcării art. 8 din Convenție (supra, pct. 175), dat fiind că în urma unei acțiuni în răspundere civilă delictuală instanțele interne au examinat plângerea sa și au constatat și reparat pretinsa încălcare (supra, pct. 169 și 172). Prin urmare, consideră că reclamantul a beneficiat de o cale de atac efectivă în fața instanțelor interne. Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și § 4 din Convenție.

IV. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

180. Art. 41 din Convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

181. Reclamantul solicită 100 000 de euro (EUR) pentru prejudiciul moral pe care consideră că l-a suferit ca urmare a presupuselor încălcări ale Convenției și a impactului procesului penal asupra reputației sale personale și profesionale.

182. Guvernul solicită Curții să considere că o eventuală hotărâre de constatare a încălcării Convenției ar constitui o reparație suficientă a prejudiciului moral. În subsidiar, susține că suma solicitată de către reclamant cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral este excesivă în raport cu jurisprudența Curții.

183. Curtea reamintește că singura constatare a unei încălcări a Convenției la care a ajuns în speță este cea referitoare la durata procedurii penale. Consideră, de asemenea, că este necesar să i se acorde reclamantului 1 200 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

184. De asemenea, reclamantul solicită 58 067 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată. Acesta indică faptul că respectiva cifră corespunde onorariilor lui G. Thuan Dit Dieudonné în fața Curții și celor ale unui cabinet de avocați în fața instanțelor interne, cheltuieli în valoare de 10 465 EUR și respectiv 47 602 EUR. Reclamantul a depus la dosar documente justificative pentru întreaga sumă reprezentând onorariul lui G. Thuan Dit Dieudonné.

185. Guvernul susține că sumele solicitate pentru onorariile avocaților sunt excesive și nejustificate prin complexitatea cauzei. Arată că persoana în cauză nu a depus la dosar un centralizator cu numărul de ore lucrate de avocații săi. De asemenea, acesta precizează faptul că cererea formulată pentru G. Thuan Dit Dieudonné face referire la redactarea cererii de reparație echitabilă, în condițiile în care respectiva cerere ar fi fost redactată de N. Popescu. În plus, acesta face trimitere la cauze în care Curtea ar fi constatat caracterul excesiv al sumelor solicitate pentru onorariile avocatului.

186. Cu privire la costurile legate de procedura internă, Guvernul arată că apărarea reclamantului a fost asigurată de avocații T.B. și M.M. Acesta susține că respectivul contract de asistență juridică încheiat cu biroul de avocați menționat de reclamant în cererea sa cu titlu de cheltuieli de judecată a fost semnat de unul dintre martori în procedura internă, că acesta din urmă a plătit suma de 151 282,32 RON acestui birou și că reclamantul nu a demonstrat că restituise martorului suma indicată.

187. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În speță, ținând seama de documentele de care dispune și de jurisprudența sa, Curtea consideră rezonabilă suma de 5 000 EUR pentru procedura în fața Curții și o acordă reclamantului.

C. Dobânzi moratorii

188. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *declară*, în unanimitate, cererea admisibilă cu privire la capetele de cerere întemeiate pe art. 6 § 1 din Convenție în ceea ce privește lipsa de demersuri diligente din partea Înaltei Curți pentru a-l asculta pe reclamant și în ceea ce privește durata procedurii, și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;
2. *hotărăște*, în unanimitate, că nu a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție cu privire la lipsa de demersuri diligente din partea Înaltei Curți pentru a-l asculta pe reclamant;
3. *hotărăște*, în unanimitate, că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție ca urmare a duratei procedurii;
4. *hotărăște*, cu șase voturi la unu,
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la rămânerei definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i. 1 200 EUR (o mie două sute euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral,
 - ii. 5 000 EUR (cinci mii euro) plus orice sumă ce ar putea fi datorată de reclamant cu titlu de impozit, pentru cheltuieli de judecată;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *respinge*, în unanimitate, cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 2 octombrie 2018, în temeiul art. 77 § 2 și § 3 din Regulamentul Curții.

Andrea Tamietti
Grefier adjunct

Ganna Yudkivska
Președinte

La prezenta hotărâre este anexată, în conformitate cu art. 45 § 2 din Convenție și art. 74 § 2 din Regulament, opinia separată a domnului judecător Kūris.

A.N.T.
G.Y.

OPINIA PARȚIAL DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI KŪRIS

După ce am votat (împreună cu judecătorul De Gaetano) împotriva acordării unei reparații cu titlu de despăgubire pentru „prejudiciul moral“ pe care același reclamant pretinde că l-a suferit într-o cauză cu care sesizase Curtea anterior (*Bivolaru împotriva României*, nr. 28796/04, 28 februarie 2017), consider că, în circumstanțele speciale ale prezentei cauze, constatarea încălcării art. 6 § 1 din Convenție reprezintă tot o reparație echitabilă suficientă pentru acest „prejudiciu“. Nu mă opun totuși acordării sumei indicate la punctul 4 lit. a) (ii) din dispozitivul hotărârii cu titlu de cheltuieli de judecată suportate de reclamant. Nu am votat împotriva punctului 4 în întregime decât din cauza structurii stabilite a dispozitivelor hotărârilor Curții.